

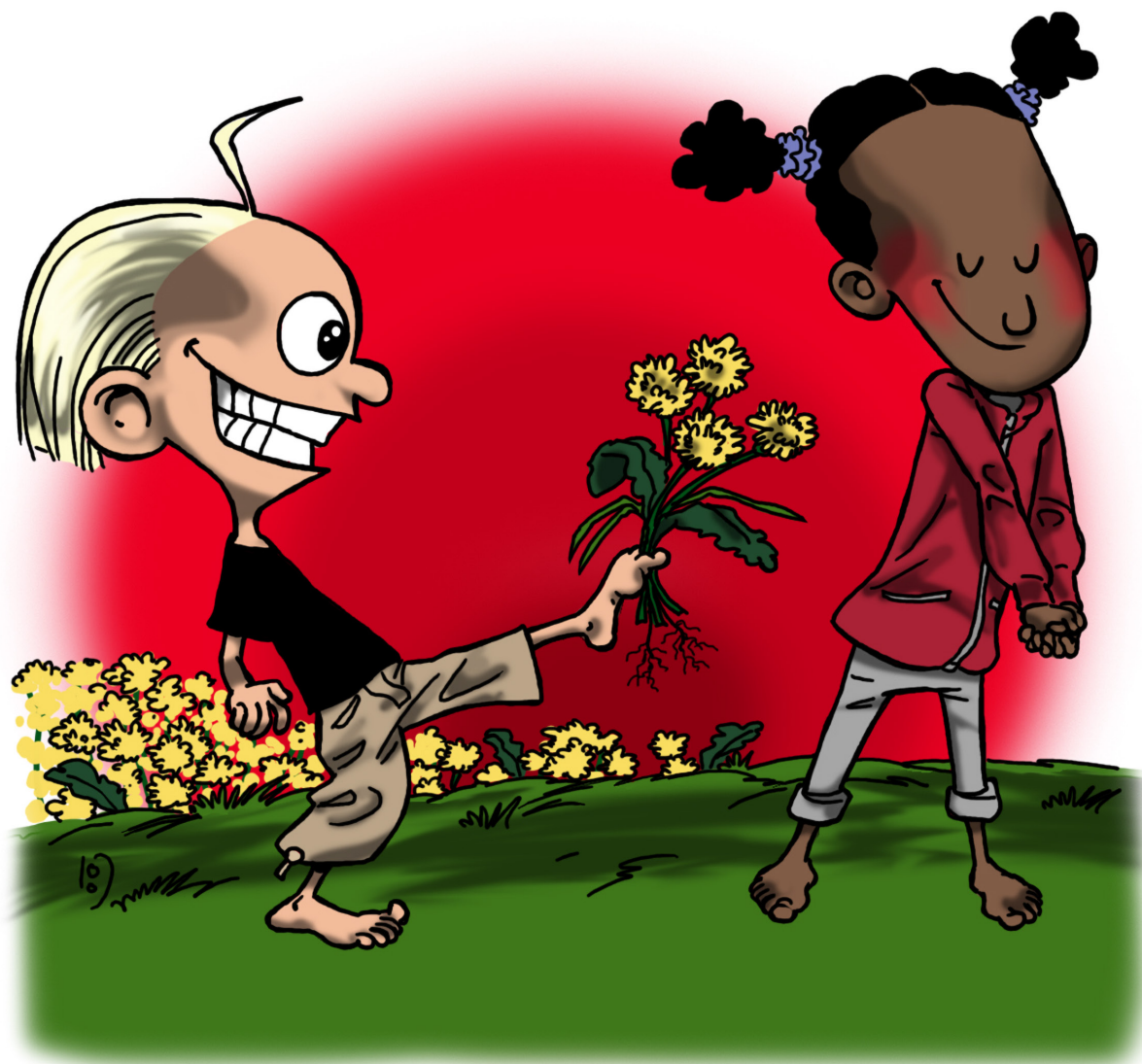
Vild med blomster

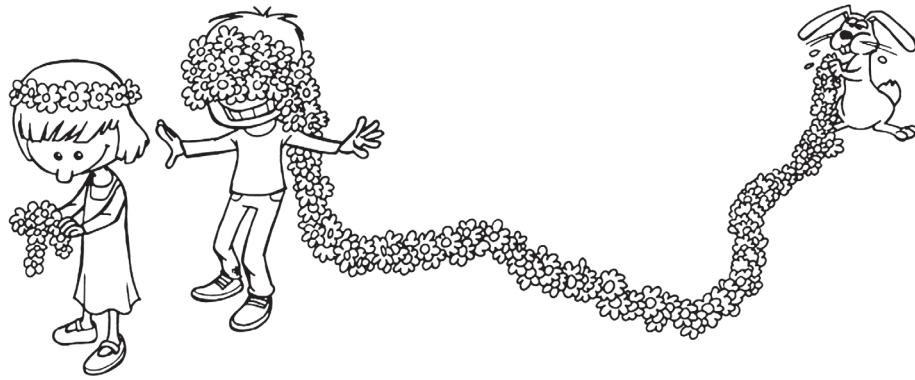
Kultur, æstetik og fællesskab

Blomstrende planter i alle farver er for både børn og voksne en helt central del af mødet med naturen. De giver os æstetiske oplevelser og pirrer vores sanser og følelser med deres dufte og farver. For de mindste er der ikke noget at betænke sig på; de må bare plukkes og bringes med hjem.

Blomsterne har altid været en del af vores kultur. Vi har gennem hundreder af år pyntet med blomster, taget varsel af blomster, kureret med blomster og brugt blomster som tegn på glæde, gudstro, kærlighed, sorg og årets højtider.

Dette aktivitetsark giver jer ideer til, hvordan I kan skærpe børnenes opmærksomhed og viden om blomsterne og samtidig introducere korte fortællinger om blomster gennem tiden.

AKTIVITET 1 *Lær blomsterne at kende*

Skal børnene alene glædes over de smukke blomster og deres mange særpræg og forskelligheder? Eller skal de lære nogle blomsternavne at kende? Det afhænger i høj grad af de voksnes interesser.

Mange blomster har sjove og tankevækkende navne: Bjørneklo, mælkebøtte, torskesmund, solsikke eller springbalsamin. Hvorfor hedder de mon det?

Nogle blomsternavne antyder hvad vi i sin tid brugte blomsterne til, f.eks. Tagrør til

SMØRBLOMST

Ranunklen bliver også kaldt smørblomst, da den er skinnende gul. Den blanke farve fremkommer, fordi blomsten kaster lyset tilbage ved hjælp af et lag celler, som fungerer som et lille spejl.

Det siges, at hvis man holder blomsten op under hagen, og hagen bliver gul, så er det fordi man godt kan lide at spise smør.

hustage eller vorterod og blæresmælde mod hudsygdomme.

VIDEN OG HISTORIER OM BLOMSTER

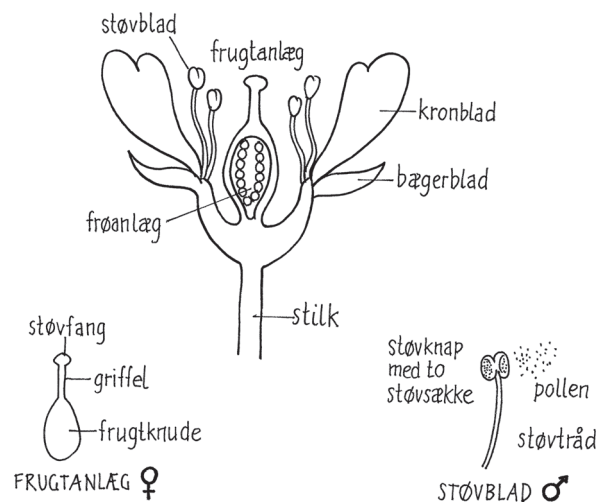
AKTIVITET 2 *Dyk ned i blomsten med et forstørrelsesglas*

Hvis I vil se nærmere på blomsterne, er det oplagt at se på dem gennem et forstørrelsesglas. Nede i blomsten findes en lille verden, som man ikke umiddelbart kan se. Det kræver dog lidt øvelse at kikke gennem et forstørrelsesglas.

Blomsterplanterne er meget forskellige, men generelt er de opbygget med nogle bestemte dele: De farvede kronblade, de grønne bægerblade nedenunder, støvfang og støvblad samt frugtknuden og griffen.

Blomsterne året rundt:

Lær blomsterne at kende ved at følge deres årscyklus: Hvis I har et natursted, som I ofte besøger, kan I i løbet af forår og sommer følge blomsternes udvikling, og sent på sommeren kan I indsamle frø fra nogle af blomsterne, som I så kan prøve at så hjemme i børnehaven næste forår.

I kan også købe f.eks. Morgenfruefrø. De er taknemmelige og lette at så og holde på legepladsen. De farvestrålende kronblade kan drysses på maden. I sensommeren får de frø, som er lette at indsamle og gemme til næste forår, hvor de atter kan spredes ud i bedet. Prøv også med frø fra solsikker, som kan indsamles og anvendes til fuglefodring om vinteren.

AKTIVITET 3 *Eventyr og legender om de vilde blomster*

I bogen »Historien i blomsten« findes mange gode historier om de vilde blomster. Blandt andet den om, hvordan tagrørene fik deres mærker på bladene:

»Det fortælles, at Gud og Fanden kom i kappestrid om, hvem der kunne lave det største og smukkeste græs. Fanden lavede da rørgræs, der står i engen nær vandløbene og er op til en meter høj. Gud lavede tagrøret. Det er mindst dobbelt så højt og med en smuk, lilla blomstertop. Herved vandt Gud kappestriden. Fanden blev så ærgerlig, at han forsøgte at ødelægge tagrøret. Det modstod dog angrebet, men endnu i dag bærer det mærker deraf i form af to bidemærker på tværs af alle bladene.«

Kig på stedmoderblomstens fem kronblade: Det er Stedmoderen i midten med det gule grødfad og hendes egne to døtre tættest på, mens steddøtrene sidder lidt længere væk!

H.C. Andersen har skrevet eventyret om den lille Idas blomster:

»Ja ved du, hvad de fejler!« sagde studenten.
»Blomsterne har været på bal i nat, og derfor hænger de med hovedet!« »Men blomsterne kan jo ikke danse!« sagde den lille Ida. »Jo,« sagde studenten, »når det bliver mørkt og vi andre sover, så springer de lystigt omkring; næsten hver evige nat har de bal!« »Kan der ingen børn komme med på det bal?« »Jo,« sagde studenten, »småbitte gåseurter og liljekonvaller!«

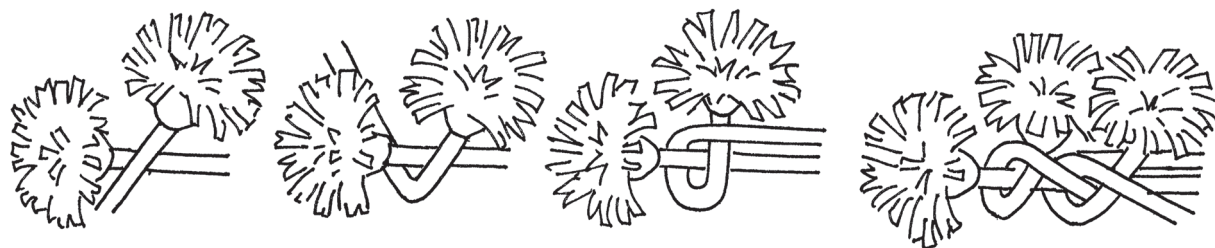
BLOMSTER I KUNST OG KULTUR

Vi har altid brugt blomster til at pynte med ved højtider. Nogle blomster forbindes særligt med f.eks. påske, ægteskab, kærlighed eller sorg.

AKTIVITET 4 *Blomster som pynt*

Hvis I vil pynte med blomster kan I:

- Plukke buketter og sætte dem i vand.
- Flette krans af bellis eller mælkebøtter. Kransene tages på hovedet, hænges på væggen eller lægges i et fad med vand.
- Lave en krans af burrenerre (også kaldet præstelus). Denne plante er særlig let at bruge til krans, da man kan kramme dem sammen til en tyk pølse og lukke den som en ring. Burrenerren har nemlig små hager på, der virker ligesom velcro.
- Trække rosenknopper fra hybenbusken på en tyk ståltråd og forme den som en krans.
- Lave ringe af stænglen fra mælkebøtter. Nip hovedet af og buk stænglen rundt så den danner en ring. Nu kan den smalle ende stikkes ind i den brede ende, hvorved man har en ring. Laver man flere, kan de sættes sammen til en lang kæde som en guirlande.
- Finde blomster i forskellige farver og lav tegninger ved at gnide farven af direkte på groft papir.

AKTIVITET 5 *Pressede blomster*

Hvis man gerne vil gemme de skønne sommerblomster, kan man selv lave en blomsterpresse af aviser og tunge bøger. Man kan også købe en lidt mere avanceret presse eller investere i en mikroovn-presse.

De pressede blomster kan bruges til fine sommerkort, eller hvis man har to af hver slags, kan de limes på små karton kort og lamineres til et vendespil.

AKTIVITET 6 *Kort med pressede eller friske blomster*

Hvis man sætter en strimmel gulvtæppetape (som er klistret på begge sider) på et stykke karton i kort størrelse, kan man lime friske eller pressede blomster direkte på kortet. Bagefter

drysser man sand over kortet - sandet sætter sig fast på tapen uden om blomsterne, så det ikke klister yderligere.

AKTIVITET 7 *Kort med mælkebøttefrø*

I kan også tage nogle små stykker sort karton og smøre lim på med en limstift og så puste mælkebøttefrø ud over kortet.

I gamle dage »majede« man huset ud med grønne bøgeblade og blomster, når Kong Vinter skulle jages på flugt.

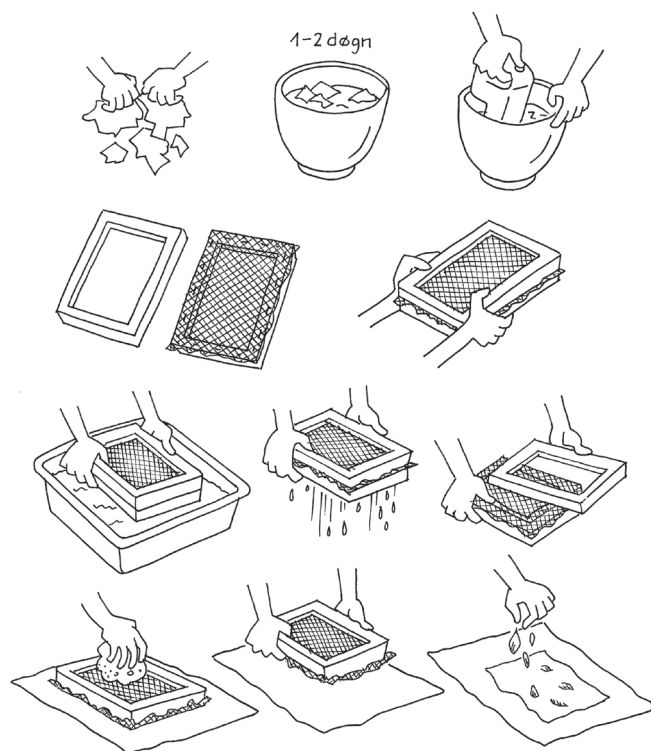
AKTIVITET 8 *Hjemmelavet papir med kronblade*

Hvis I vil lave genbrugspapir, kan I drysse farvede kronblade i papirmassen og på den måde få særligt fine kort.

Ryk en gammel avis i småstykker og læg den i blød i vand i 1-2 døgn, hvorefter massen blendes og spædes op med vand, så I får en tynd papirmasse.

Man skal bruge to rammer. I kan købe dem eller lave dem selv:

- Lav to ens rammer af trælister, spænd fluenet eller andet finmasket net stramt udover den ene.
- Hæld massen ud i en stor balje og dyp rammerne med ned i baljen (rammen med nettet skal være nederst, men siden med nettet fastgjort skal være mod den netløse ramme) og fang nok masse til at dække hele rammen jævnt.
- Lad vandet løbe fra gennem nettet og fjern den øverste ramme. Vend papiret ud på et viskestykke. Med en våd svamp kan du nu duppe papiret gennem rammen, så det kommer over på viskestykket. Fjern den sidste ramme. Drys papiret med farvede

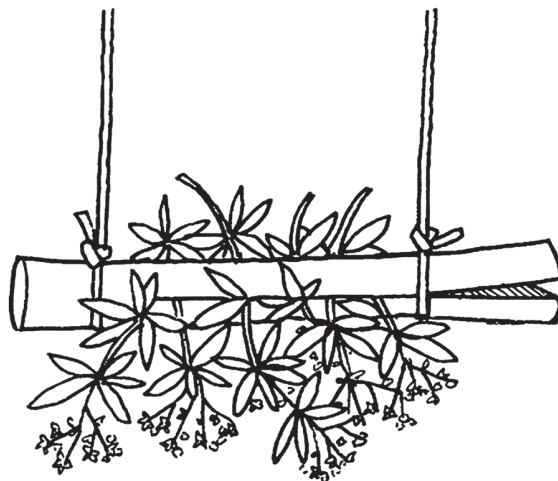

kronblade og lade det tørre. Når papiret er tørt, kan det tages af viskestykket.

AKTIVITET 9 *Duftstænger af skovmærke*

Om foråret er skovbunden flere steder fyldt med skovmærke, også kaldet bukkar. Skovmærke har et stort indhold af kumarin, som dufter stærkt som nyslået hø. Duften forstærkes ved tørring og kommer frem igen, når vejret bliver fugtigt. Derfor har man brugt bundter af skovmærke til at tage vejrvarsler.

Små bundter af planten blev også gemt i linnedskabet, for at tøjet kunne komme til at dufte godt og for at holde møl og andet utøj væk. I kan også plukke skovmærke og lave krans eller fastgøre den i en flækket pind. Så får I de dejligste duftpinde til at sætte op i huset.

Fattigfolk fik i gamle dage en velkommen indtægt ved at plukke skovmærke og binde på en ring af pil eller hassel. Kransene blev solgt i byer og på gårde, hvor de blev hængt op på bjælkerne for at sprede en dejlig duft i stuerne.

AKTIVITET 10 *Sange med blomster*

Godmorgen sol, Alle anemonemænd, Skoven er så fuld med anemoner, Se min kjole, den er rød

som rosen (find gerne et blomsternavn til de andre farver)

LEGE MED BLOMSTER

AKTIVITET 11 *Blomstertafet*

De voksne (eller et par af børnene) plukker fem forskellige blomster og ligger dem på et lille klæde, så de er lette at se. Nu gælder det om

for børnene at løbe ud i omgivelserne og finde de samme blomster.

AKTIVITET 12 *Farveleg*

Lav en farvestafet: Bed børnene om at finde en rød blomst, en gul blomst, en lyserød blomst, en hvid, en blå og så videre. Hvis man vil udvide legen og gøre den lidt sværere, kan man hente

farvekort hos farvehandleren, og medbringe en farveskala i én farve, så børnene skal finde flere forskellige røde nuancer.

AKTIVITET 13 *Blomstersalat*

I kan lege den gode gamle leg: »Frugtsalat« bare med blomsternavne. Hvis børnene er malede i hovederne i forskellige farver, eller måske har et farvet tørklæde på, gør det legen nemmere.

Del børnene i 4 grupper (røde roser, gule smørblomster, blå violer og hvide anemoner) som placeres blandet i en rundkreds siddende på jorden.

I midten står det barn, der skal finde sig en ny plads, og råber f.eks.: »Alle roser bytter plads«, hvorefter alle roserne rejser sig og løber over til en ny plads, mens barnet i midten skal forsøge at komme først hen til en tom plads. Barnet uden en plads er næste i midten. Man kan også råbe: »Blomstersalat«, og så skal alle deltagerene finde sig en ny plads.

AKTIVITET 14 *Trylleri med blomster*

Blomsterne suger vand op igennem stænglen. Det kan I se, hvis I plukker hvide blomster, f.eks. vintergækker eller syren, og sætter dem i et glas vand med vandfarve i. Når de har stået en dags tid er farven trængt op i de hvide kronblade.

Finder I en blå klokkeblomst, kan I tage den med til en myretue. Hold blomsten hen over tuen og vent på, at myrerne angriber og sprøjter myresyre på. Se hvad der sker.

Hvis I finder den gule perikon, kan I prøve at gnide blomsterne imellem fingrene og se hvilken farve fingrene får.

Pluk mælkebøtter og trevl stilken lidt op og læg dem i vand. Se hvad der sker med stænglen.

Hvis I finder døvnælde (dem der ligner brændenælde med hvide blomster på), kan I plukke en stor buket, og anrette dem, så de ligger rundt på en tallerken med vand som en sol med blomsterne ud af. Sæt noget tungt oven på tallerkenen, og se hvad der er sket, når I kommer igen næste dag.

SMAG PÅ BLOMSTERNE

Mange af vores »naturlige« vilde planter er faktisk indført af munkene for mange år siden, for at man kunne bruge dem som spise- og lægeurter.

I kan selv smage på vores vilde mad- og lægeurter.

AKTIVITET 15 *Kandiserede violer*

Pil bladene af martsvioler og dyp dem i let piskede æggevider samt flormelis eller sukker. Nu skal de tørre et varmt sted, f.eks. i ovnen ved 50 grader (cirka to timer). Man kan også bruge tusindfryd, mynte, bellis eller rose.

Ifølge Henrik Harpestreng blev martsviolen indført i 1300 mod brandsår og indvoldsorm.

AKTIVITET 16 *Skvalderkålsmad*

Pluk de fine nye skud af skvalderkål i april-maj og brug dem i suppe, i boller eller i urtefrikadeller:

Du skal bruge 400 g skvalderkål, 2 æggeblommer, 5 skefulde rasp, salt og peber samt olie til at stege i.

Hak skvalderkålen meget fint og bland med de andre ingredienser. Form frikadeller og steg dem i olie.

Den forhadte skvalderkål blev indført af munkene til brug i madlavningen.

AKTIVITET 17 *Hyldekærester*

Pluk de hvide hyldeblomstskærme med lang stilk og ryst dem fri for smådyr. Lav en pandekagedej, dyp hele skærmen i dejen, og kog dem i palmin eller olie over bålet. Når de er

Også hylden er muligvis indført af munkene.

lækre sprøde og gyldne, tages skærmene op og spises hele.

AKTIVITET 18 *Blomsterte*

Lav små buketter af blomsterne og hæng dem op med hovedet nedad på et sted med god ventilation, så de kan tørre i et par uger. Pil derefter blomsterne af og gem dem i lufttætte glas.

Blomsterte, kan man lave af mange forskellige blomster, som man indsamler og tørrer over sommeren. Prøv f.eks. kløverblomster,

Kamille blev indført og brugt allerede i middelalderen.

lindeblomster, hyldeblomster, hybenroser, lyng, hindbærblade, violer, brændenælder og mange flere. Prøv lidt forskelligt, og lave jeres helt egen blanding.